І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-6337

РІК LXXII. Ч. 52. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 19-го БЕРЕЗНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 19, 1965 No. 52. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Четвер, 18-го березня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

З БІЛОГО ДОМУ ПЕРЕСЛАЛИ ЗАКОНОПРОЄКТ ДО КОНГРЕСУ ПРО ЗАПЕВНЕННЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ НЕГРАМ в тих південних стейтах, де їм утруднюють реєстрацію та голосування. Президент просить Конгрес, щоб якнайскорше схвалив цей проєкт, згідно з яким головний прокуратор зможе в 6-ох південних стейтах (Алабамі, Луїзіяні, Міссіссіпі, Джорджії, Південній Каролайні й Вірджінії) йменувати федеральних реєстраційних урядовців, які будуть справедливо робити списки виборців. Законопроєкт передбачає, щоб не відбирали виборчих прав тим особам, яких при тестах досі визнавали за „неграмотних". Ще не знати, чи „екзамен грамотности" буде зовсім скасований, чи він відбуватиметься так, щоб ствердити, що майбутній виборець вміє підписатися та дати на письмі найважливіші дані про себе.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУД В МОНТҐОМЕРІ ДОЗВОЛЯЄ НА ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ ПОХІД НЕГРІВ із Сельми до Монтґомері, і губернатор Джордж С. Воллес та інші стейтові, повітові й міські урядовці мають дбати про те, щоб цей марш відбувався без перешкод збоку білого населення. Демонстранти мають відбути 50-милеву подорож, вони будуть ночувати, перервавши похід. Губернатор Воллес заявив, що він промовлятиме на спільній сесії стейтової леґіслятури у четвер 18-го березня. Пресовий секретар Воллеса Білл Джовнс заявив, що можна передбачати певну апеляцію стейту від рішення федерального суду. Рішення федерального суду дає президентові Джансонові законну основу вислати на випадок потреби федеральне військо до Алябами.

ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО ФАЛЬШИВО РЕКЛЯМУЄ СВІЙ ПРОЄКТ МЕДИЧНОЇ ОПІКИ, заявляє конґресмен-демократ із Флориди А. С. Герцоґ, який був одним із внескодавців цього законопроєкту. Конґресмен Герцоґ каже, що Американське Лікарське Товариство запевняло пресу й телевізію та радіо, що ним підтримуваний проєкт дає більші користі забезпеченим як той проєкт, що його підтримує уряд, і що є об'єднаний із соціяльним забезпеченням. Герцоґ каже, що це неправда, бо лікарський проєкт у великій мірі залежний від того, як до нього віднеслися б окремі стейти.

СЕНАТ ПРИЗНАЧИВ $454,000,000 НА ПЕРЕВИШКІЛ БЕЗРОБІТНИХ РОБІТНИКІВ більшістю 76-ох до 8-ох голосів. Ці гроші призначені на те, щоб можна було продовжувати закон із 1962-го року про перевишкіл безробітних робітників. З цього закону мали б користати і молоді безробітні, які покінчили 16-ий рік життя. Безробітні дістають допомогу у висоті від $20-ох до $30-ох тижнево, залежно від того, як висока допомога є в окремих стейтах. Федеральний уряд платить всі кошти перевишколу до 30-го червня 1966-го року. Тепер цей проєкт іде до Палати Репрезентантів, яка плянує, що реченець допомоги продовжити до 30-го червня 1968 р.

ФАРМЕРСЬКА УНІЯ ПРОТИ ЗМЕНШЕННЯ УРЯДОВОЇ ДОПОМОГИ. На конвенції Крайової Фармерської Унії виступили проти урядового пляну зменшити на $500,000,000 допомогу фармерам у фінансовому році, що зачнеться 1-го липня цього року. Директор бюджету Керміт Ґордон заявив, що країна потребує тільки 1,000,000 фармерів з усіх 3,500,000 американських фармерів. Фармерська Унія об'єднує 250,000, в тому є велике число дрібних фармерів. Але інша фармерська організація, Федерація Фармерських Бюр, підтримує урядову фармерську програму.

У СВІТІ

РАДА БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЗАЙМАЛАСЬ ЗНОВУ СПРАВОЮ КІПРУ. Представники Греції і кіпрсько-грецького уряду з одного боку та Туреччини з другого взаємно обвинувачували себе у ворожих замірах та в провокуванні нової гpецько-турецької війни на терені Кіпру. Генеральний секретар ОН У Тант просив продовжити термін мирової місії ОН на Кіпрі з уваги на тамошню напружену ситуацію.

СИТУАЦІЯ В КОНҐО ПОПРАВИЛАСЬ остільки, що Судан і Уґанда припинили дальшу допомогу лівим повстанцям проти леґального уряду Мойсе Чомбе. На недавній конференції міністрів закордонних справ 36-ох африканських держав — Мойсе Чомбе знайшов підтримку у багатьох делеґатів. Від листопада мин. року до кінця лютого ц. р. 55 совєтських літаків привезли до Хартуму в Судані зброю, амуніцію і різний виряд для конґолійських партизанів. Тепер тільки Танзанія активно підтримує їх.

ФРАНЦУЗЬКІ УРЯДОВІ КОЛА МОВЧАТЬ про промову заступника державного секретаря Джорджа Болла з-перед двох днів, коли-то він таврував Францію за її політику: не брати на себе відповідальности за стан справ в різних частинах світу і не причинятись до колективної системи безпеки, а накидувати іншим власні погляди. Газети стверджують, що Франція продовжуватиме ту свою політику особливо супроти В'єтнаму, без уваги на критицизм і невдоволення збоку ЗДА.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ПОЛЬ ГЕНРІ СПААК ЗВЕРНУВСЯ до Ради НАТО з пропозицією розглянути так званий плян Рапацького про „відатомізування" Східньої Европи. Тому, що совєтські атомові ракети націлені головно на Західню Німеччину і Британію і ті дві країни перші і найбільше потерпіли б у найближчій війні, то плян комунопольського міністра знаходить там деяку прихильність.

АТЛАНТІЙСЬКИЙ СОЮЗ (НАТО) СТВОРИВ ПЕРШУ Т. ЗВ. РУХОМУ БРИҐАДУ, покищо силою 5.000 вояків. Головний командант НАТО ген. Лаймен Лемніцер висловився дуже похвально про бойову вартість і завдання таких рухомих військових формацій, які вивінувані, між іншим, в атомову зброю.

В СТОЛИЦІ ЄМЕНУ ТАЇЗ АРАБСЬКІ ДЕМОНСТРАНТИ ЗДЕМОЛЮВАЛИ внутрішнє уладження західньо-німецької амбасади, здерли німецький прапор і підпалили будинок. В Ємені перебуває коло 50.000 єгипетського війська: єгипетський президент Ґамаль Абдель Нассер насправді контролює тамошній „республіканський" уряд.

СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ РЕОРГАНІЗУЄ СВОЮ ЦИВІЛЬНУ ОБОРОНУ. Не кажучи нічого конкретного — говорив про це 65-річний маршал Василій Чуйков, колишній головний командант совєтських наземних військ, який тепер покликаний до очолювання цивільної оборони. Цей відділ належить до військового міністерства. Його завдання — освідомити й вишколити цивільне населення у справах оборони проти всіх небезпек збоку нуклеарної війни.

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА НЕ БОРОНИТИМЕ своїм громадянам, щоб вони залишались в Єгипті (Об'єднаній Арабській Республіці) після зірвання дипломатичних взаємин між тими двома країнами внаслідку спору за відношення до Ізраїлю та до комуністичної Східньої Німеччини. Різні західньо-німецькі приватні промислові концерни заанґажовані в різних будовах в Єгипті.

Конґрес дістав законопроєкт про виборчі права

Вашинґтон. — 17-го березня Конґрес дістав із Білого Дому законопроєкт, який має запевнити негритянському населенню повні виборчі права і має обороняти це населення проти тих виборчих надужить, які і досі ділялися при реєстрації виборців. Головний прокуратор ЗДА зможе, згідно з новим законом, найменовувати федеральних урядовців, які будуть реєструвати виборців і будуть уважати на те, щоб не ділялися надуживання при виборчій реєстрації, як це досі бувало, спричиняючи те, що майже половина негритянських виборців не мали виборчого права тому, що їх визнавали при іспитах за неграмотних. Як відомо, виборець перед реєстрацією мусить виявити, що він є грамотним і зможе голосувати за допомогою машини, на яких є список виборчих кандидатів. Згідно із новим проєктом ці іспити грамотности майже будуть скасовані, бо виборці мусітимуть доказати при екзамінаційній комісії, що можуть підписатися і подати необхідні дані про свою особу. Цей законопроєкт відноситься до п'ятьох південних стейтів: Алабами, Луїзіяни, Міссіссіпі, Джорджії, Південної Каролайни і Вірджінії, в яких досі мало виборчі права тільки незначне число виборців негритянського походження. —В столиці Алабами, Монтґомері, федеральний суддя — Френк М. Джансон, видав судовий дозвіл на демонстраційний похід із Селми до Монтґомері. Згідно з цим судовим рішенням губернатор і всі інші урядовці мають охороняти демонстрантів від білих, якщо вони старалися б робити перешкоди в поході. Президент зможе післати до Алабами Федеральне військо, коли б зайшла така потреба, бо це військо мало б дбати про те, щоб здійснений був наказ федерального суду.

НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ ЗНОВУ НАПРУЖЕНА СИТУАЦІЯ — СУТИЧКИ ІЗРАЇЛЮ З АРАБАМИ

Об'єднані Нації. — До Об'єднаних Націй впли н у л и скарги однаково від Ізраїлю, як від Сирії, що на кордоні тих держав від кількох днів відбувається спорадична стрілянина. По обох сторонах буцім-то згинули дві особи: ізраїльці буцім-то заатакували земні роботи по сирійському боці у зв'язку з рішенням арабських держав відвернути корита кількох доплнвів Йордану, щоб обнизити рівень води в Йордані. На конференції голов всіх арабських держав в січні минулого року вирішено, що не слід ставити збройний спротив ізраїльському плянові звернути рі ч и щ е Йордану задля наводнення пустині Неґев, а треба протидіяти здійсненню того пляну — позбавленням Йордану взагалі великої води. Ізраїль заповів, що коли араби здійснюватимуть такий проєкт, то він, Ізраїль, силою перешкодить цьому. Американський „посхідний амбасадор" Аверелл Гарриман, який в минулому тижні їздив на наради до Ізраїлю, мав переконувати тамошніх керівників, щоб вони не розпочинали зудару з арабами. Тепер сирійські власті твердять, що ізраїльські вояки вбили водія одного „бульдозера" та дві інші такі машини знищили. Але представник Ізраїлю в ОН заявив, що це сирійці почали перші стрілянину, а з ізраїльського боку тільки відповіли стрілами. Це вперше появилось офіційне признання з сирійського боку, що Сирія причетна безпосередньо до тих земно-водних робіт біля доплнвів Йордану. Головні роботи почались на території Ливану, який зажадав від Єгипту військової охорони робітників. Про ці останні сутички повідомлено спільне головне командування арабських збройних сил, на чолі якого стоїть ген. Алі Амер.

Секретар торгівлі закликає корпорації зменшити інвестиції за кордоном

Вашингтон. — Секретар торгівлі Джан Т. Коннор вислав листи до 632-ох великих корпорацій, закликаючи їх добровільно зменшити інвестиції та імпорт із закордону, щоб можна було поважно зменшити, або й зовсім зліквідувати дефіцит в платничому балансі з закордонними державами. Коннор заявив на пресовій конференції, що він залишив первісний плян, щоб корпорації зголошували кожні нові інвестиції за кордоном, які перевищують суму $10,-000,0000. Секретар торгівлі заявив, що його зарядження йде в тому напрямку, щоб самі корпорації могли по своїм силам зменшувати відплив долярів із ЗДА, бо це спричиняє і відплив золота із цієї країни. Це зарядження не відноситься до висилки долярів до недорозвинених держав, тільки до промислових країн Европи та до Японії.

Роковини Шевченка відзначено урочистою маніфестацією під його пам'ятником у Вашинґтоні

Вашинґтон. — У вівторок 9 березня ц. р. відбулося тут під пам'ятником Тарасові Шевченкові зібрання американсько-української громади столиці ЗДА й околиць, яка прибула численно, в кількості понад 100 осіб, щоб урочисто відзначити 151-і роковини з дня народження генія українського народу Т. Шевченка.

Започатковано цю урочистість складенням вінка під пам'ятником, що його доверщила колишня „Мiсс ЗДА" і тепер студентка Джорджтавнського університету Мішел Б. Метрінко. Їй асистували Н. Кравець, І. Залуцький і Я. Ставничий, члени місцевого Пласту, які виступали в своїх одностроях. Урочисте зібрання відкрив і проводив ним полк. Василь Рибак, голова Вашинґтонського Відділу УККА. Відкриваючи цю урочистість, полк. Рибак попросив о. прот. Ю. Гулея, пароха УАП-Церкви св. Андрія, провести молитву. З уваги на відсутність проф. Л. Добрянського, який був перешкоджений і не міг прибути на це зібрання, коротке, але змістовне слово до присутніх виголосив полк. В. Рибак. Зібрана громада відспівала потім „Заповіт" Т. Шевченка. Молитвою, яку провів вcч. о. Данусяр, парох української кат. церкви св. Родини, закінчено зібрання.

Під час цієї короткої паради пильно стерегла площу з пам'ятником вашинґтонська поліція в числі 25 поліцаїв, а в тому й старшини лейтенанта, побоюючись, мабуть, непередбачених інцидентів, як це було з кубинцями, які демонстрували під совєтською амбасадою.

Влаштуванням урочистости займався Вашинґтонський Відділ УККА. Про неї було звідомлення в місцевій американській газеті „Вашинґтон Пост" з 10 березня ц. р.

Совєти випустили новий „повітряний корабель" з двома астронавтами

Москва. — Коротке радіоповідомлення сповістило вистрілення в космічні простори нового „повітряного корабля" з двома астронавтами, при чому вперше одного з тих астронавтів показано на телевізії, як він показався під час лету назовні кабіни. Ніяких ближчих подробиць того лету і способу, яким чином показано астронавта буцім-то з-зовні кабіни — покищо не подано, як також не названо ще призвищ астронавтів і науково-досвідної цілі цього останнього експерименту. Зазначено тільки, що той „повітряний корабель" більший за всі дотеперішні подібні ракети й кабіни. Американці плянують випустити такий „повітряний корабель" з двома астронавтами — 23-го цього місяця.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ШЕВЧЕНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — В суботу 13 березня відбулася тут у великій залі Школи Бенджаміна Френкліна урочиста академія на пошану Тараса Шевченка, влаштована заходом місцевого Відділу УККА. Святочну промову виголосив д-р Володимир Рудницький заступ. голови філядельфійського Відділу УККА. На дальшу програму академії склалися виступи молодого скрипаля Миколи Черевченка, який при фортепіяновому супроводі Зої Маркович відіграв композиції Чайковського, Пуґнані-Крайслера та Паґаніні, і зокрема рецитації творів Шевченка, що з ними виступив артист української сцени Йосип Гірняк, і що їх присутні прийняли з великим захопленням.

Виконану Йосипом Гірняком рецитацію Шевченкового „Заповіту" публіка вислухала стоячи. Заповіджений у програмі виступ співачки Тамари Лихолай не відбувся з огляду на її несподіване занедужання.

В ШИКАҐО ВІДБУДЕТЬСЯ СВЯТО ГЕРОЇНЬ

Шикаґо. — Створений за ініціятивою Окружної Ради СУА Об'єднаний Комітет, в склад якого входять всі українські жіночі та молодечі організації міста, — влаштовує в суботу 20 березня 1965 р. Свято Героїнь, присвячене українським жінкам в рядах УССтрільців.

Це свято відбудеться в залі школи Шопена в год. 7:30 вечора. В програмі доповідь місцеголови Головної Управи СУА п. Марії Яримович, гостинний виступ солістки п. Н. Мацюк, декляматорки Роми Гурянської, збірна рецитація у виконанні представниць молодечих організацій та виступ Жіночого Хору при 22-му Відділі СУА під мист. керівництвом Ю. Яримовича.

МАНІФЕСТАЦІЯ ХОРУ „КОБЗАР" ПЕРЕД ПАМ'ЯТНИКОМ ШЕВЧЕНКА У ВАШИНҐТОНІ

Філядельфія. — Мішаний хор „Кобзар" поїде в повному своєму складі понад 60 осіб з Філядельфії до Вашинґтону в найближчу неділю 21 березня ц. р., і там — між 12-ою і 1-ою вполудне — покладе вінок під пам'ятником Тарасові Шевченкові. Того самого дня, о год. 5:30 по пол., хор „Кобзар" виступить із своїм концертом у Балтиморі, Мд. Заля — авдиторія „Сакрет Гартгайскулу", ріг Фліт і Гайленд Евеню. У програмі, з уваги на „Шевченковий березень" — твори здебільша до слів Шевченка.

ПОКАЗ ФІЛЬМУ „ШЕВЧЕНКО У ВАШИНҐТОНІ" ДЛЯ КОЛ. ВОЯКІВ

Нюйоркський Відділ ОбВУА влаштовує в суботу, 20. березня 1965 р. в горішній залі Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку Святочні сходини членів на пошану Тараса Шевченка з святковим словом д-ра Ярослава Падоха. Після того буде висвітлений документарний фільм „Шевченко у Вашинґтоні". Можна буде також оглянути і замовити світлини з посвячення прапору Відділу. Початок о 7:00 годині вечора.

ВІДЗНАЧЕННЯ 70-РІЧЧЯ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА В ТОРОНТІ

Торонто. — Комітет Прихильників Українського Танку в Торонті влаштовує ювілейне прийняття для відзначення 70-річчя з дня народження балетмайстра Василя Авраменка та 40-річчя його прибуття до Торонта. Відбудеться прийняття в понеділок 22 березня ц. р., о 7-ій годині, веч. в Українському Народному Домі при 191 Липпинкат вулиці.

САМОПОМІЧ У НЮ ЙОРКУ ВЛАШТОВУЄ ДОПОВІДЬ НА ТЕМУ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Ню Йорк. — Місцевий Відділ Об'єднання Українців Америки „Самопоміч" влаштовує в неділю 21 березня ц. року доповідь інсп. І. Василишина на тему „Роля батьків і школи у вихованні дітей і молоді". Відбудеться доповідь в залі „Самопомочі" при 98 Друга Евню в Ню Йорку о год. 4:30 по полудні.

У БЕРЛІНІ

VI

ПІД МУРОМ ГАНЬБИ

(А. Д.) „Трапляються люди, які кажуть, що комунізмові належить майбутнє. Нехай вони прийдуть до Берліну!" — Це слова покійного президента Джана Ф. Кеннеді з промови біля „Муру Ганьби" 26-го червня 1963-го року, в якій він, покликаючись на наставлення берлінців до комунізму, з гордістю заявив, що в цьому відношенні „Іх бін айн Берлінер!" („Я є берлінець!"). Повне значення цих слів і в деякій мірі суть комунізму, а головно його „співіснування" із Заходом, можна збагнути, ставши самому під цим „Муром Ганьби", що його сьогодні вже можна назвати й „Муром Смерти".

Уже сама подорож з Мюнхену до Берліну через встановлений договором та постійно порушуваний большевиками „повітряний коридор" понад совєтською зоною Німеччини викликає дивно-гнітюче враження. Літак французької повітряної лінії — наполовину порожній. Щойно піднісся він із летовища в Мюнхені, як чепурні стюардеси вже почали частувати пасажирів цукерками, наче для того, щоб осолодити неприємну подорож. Між пасажирами переважають англійська і французька мови.

Літак приземлюється на засніженому летовищі Штеґлер у французькій зоні Берліну, і на вас відразу віє подвійним холодом: природнім і політичним. Тут ані сліду з такої звичайної для всіх летовищ вільного світу панорами. Крім малої кількости урядовців та кількох сторожів і подорожних — нікого більше, немає ресторану, немає будь-якої крамниці, навіть із „обов'язковими" на всіх інших летовищах сувенірами. Американський пашпорт тут, як і по всій Европі, має силу магічного „Сезюме, відкрийся!" Ніяких запитів, ніякої перевірки. У Мюнхені хтось порадив не брати у Берліні таксівки, шофер якої сам пропонує свої послуги. Це „на всякий випадок", щоб, бува, не попасти в руки якого гицля з тамтого боку, бо й таке буває. Але немає страху. Поминаючи факт, що на тому берлінському летовищі ніхто ніяких послуг не пропонує і що за таксівкою треба самому добре розглянутись, щоб її захопити, ви швидко приходите до переконання, що наставлення там скероване в протилежному напрямку та що не на тамтой, але на цій бік з-поза Муру Ганьби не тільки добрі люди, але й гицель і сама собака хотіли б вихопитись. Тому цей мур і побудовано, і тому його постійно скріплюють, бо відгороджені ним від світу люди все знову й знову ризикують життям, щоб дістатись на волю.

Ваше знайомство з цим Берліном, що став символом непофальшованої пропаґандою большевицької „к о екзистенції" із колючим дротом, кулеметами, гончими собаками та народовбивством: впрод о в ж 1963 - 64 рр. зареєстровано 75 „публічних убивств", доконаних совєтськими сторожами муру на тих, що намагалися через нього втекти на Захід, отже ваше знайомство з цим Берліном починається від шофера таксівки, якою їдете з летовища до міста. Шофер навіть не пробує довідатися яких

(Закінчення на сторінці 3-ій)

Загальний вид на МУР ГАНЬБИ та совєтську зону Берліну на Потсдамер Пляц, що колись належав до найрухливіших частин міста, а сьогодні наче вимер. Цей мур із засіками з колючого дроту на ньому і ще окремими загородами з такого дроту у відповідному віддалені від нього, тягнеться повних 22 кілометри, відгороджуючи совєтську зону від західніх. У кожного, хто намагається нав'язувати „контакти" через цей мур, большевицькі сторожі безпощадно стріляють. В роках 1963-1964 зареєстровано 72 такі вбивства, хоч насправді було їх багато більше, але не про всі знає західній світ.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЗАКЛИКАЮТЬ МОЛИТИСЯ БОГУ

В Україні, де щораз гостріше переслідується релігію, виник новий спосіб закликати людей молитися Богу, не піддаватися натискові безбожників.

Недавно, як розповідає 2 березня ц. р. в „Молоді України" комсомолка О. Шевченко з Могилівської середньої школи, Царичанського району, Дніпропетровської области, одержала листа з Волинської области, в якому незнані особи закликають її молитися Богу.

„ПЕРЕДОВА" ТЕХНІКА

83 учні технічної школи в Червоноармійському районі, Житомирської области, пишуть 3 березня ц. р. в —листі до редакції „Молоді України": „Ми самі збудували майстерні, обладнали водопровід, впорядкували кляси". А тепер? „Минулої весни вийшли в поле. Ми вивчаємо передову технологію, яка полягає в ручному обробітку землі".

НАВЧАЮТЬ НА ЗАСТАРІЛИХ ЧУЖИХ ВАРСТАТАХ

У Дніпродзержинській міській технічній школі ч. 22, — пише 3 березня ц. р. майстер токарів у часописі „Молодь України", — навчають на застарілих машин. Один варстат походить чи не з петрівських часів, бо ніхто не береться встановити, де, ким і коли він виготовлений. А інші варстати? Застарілі чотири токарні варстати австрійської марки, три німецькі. Є ще в майстерні італійський варстат без пашпорта, невідомої марки. У кабінетах та ляборатóріях школи нема вимірювальної апаратури і електроприводів.

„ПАМ'ЯТНІ МІТКИ"

У сільськогосподарській школі міста Прилук (Чернігівщина) вчаться хлопці з навколишніх сіл. Але міська молодь нас б'є та переслідує, — пишуть учні Тимошенко, Клименко, Коваленченко, Галаман та інші („Молодь України" за 3 березня ц. р.). —Увечері страшно піти навіть до їдальні. Хуліґани підстерігають учнів, відбирають гроші просто біля гуртожитку. Від таких „зустрічей" багато учнів мають „пам'ятні мітки", тобто шрами.

ДОЯРЦІ НАДАЛИ ЗВАННЯ

Ганні Кочерзі з Олександрійського району, Кіровоградської области, — тридцять років. Десять з них вона віддала роботі на молочній фармі. Торік Ганна надоїла від кожної корови по 2.700 кілограмів молока.

Відбувся урочистий вечір, Доярку вітали і надали їй звання ударниці, — пише 2 березня ц. р. кореспондент „Радянської України".

„У ЧЕСТЬ ВИБОРІВ"

Тваринники Дубківського району (Волинь), — пише 2 березня ц. р. кореспондент „Молоді України", — „у честь виборів" дали на 723 тонни молока більше.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Московські премії

Чотири роки тому, 1961-го року, в соті роковини з дня смерти Тараса Шевченка, з наказу Москви та її експозитур — ЦК КПУ й Ради Міністрів УССР — започатковано видавання щорічних т. зв. Шевченківських премій за найкращі нібито твори в ділянці літератури і мистецтва. Протягом 4-ох років нагороджено цими „преміями" кільканадцять відданих режимові літераторів і мистців, здебільшого за твори, які мають мало спільного із справжньою літературою і мистецтвом.

Під таким же аспектом відбувся розподіл і цьогорічних „шевченківських премій", що їх одержали — поет Микола Бажан за свою поему „Політ крізь бурю", львівська письменниця Ірина Вільде за роман „Сестри Річинські" та відомий балетмайстер Павло Вірський за створену ним концертову програму Державного ансамблю танцю УССР. Як і минулими роками нагороджено передусім твори „витримані" в партійному і соцреалістичному дусі. Миколу Бажана наділено премією за написану ним вкрай тенденційно, цілком протиприродньо з людського і національного погляду поему, героїнею якої є українська дівчина Оксана. Її батьків знищено за Сталіна, але вона, довгими роками сама засуджувана, як ворог народу, зберігає все ж таки . . . „любов до партії" і навіть віддає життя за державу-тиранію, що вбила її батьків. Одержала нагороду за написаний з подібних настанов твір також і львівська літераторка Ірина Вільде, що її „Сестри Річинські" є сповненим неправди й фальшу пашквілем на український Львів, українську інтелігенцію, зокрема священство. Якщо ж іде про Вірського, то і йому признано нагороду не за мистецькі вияви його діяльности, як керівника ансамблю танцю УССР, але найперше за пропагандивні, спрямовані на підкреслювання „дружби" російського й українського народів і досягнень комуністичного будівництва тенденції у стилізованих ним танках.

Як показує зміст названих „творів" і „успіхів", премії признано тільки тим письменникам, що й далі визнають партію й режим за головне джерело мистецького надхнення, що далі кривлять душею, створюючи неправдиві з погляду людської і мистецької правди твори. Треба підкреслити у зв'язку з цим, що названий угорі комітет для розподілу премій не взяв до уваги взагалі пропонованих різними громадськими чинниками чи й окремими особами творів, вартісних подекуди чи то своїм мистецьким рівнем, чи правдивих і реальних своїм змістом і спрямуванням, таких, як, наприклад, посмертна збірка поезій Василя Симоненка „Земне тяжіння". Цей факт, як і увесь зміст нагороджуваних минулими роками і цього року творів доводить, що т. зв. шевченківські премії нічого спільного з іменем Шевченка не мають.

Забута причина — честь

В аргументуванні, чому властиво Америка має платити величезну данину крови і майна у боротьбі проти комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі, наводиться багато причин. Найголовніші з них: втрата Південного В'єтнаму у користь комуністів загрозила б тією самою долею цілому Південній Азії, що, послідовно, було б поширенням комуно-китайської імперії на Індійський океан і в обшир Океанії, значить, загрозило б уже безпосередньо безпеці ЗДА. Отож оборону волі у Південному В'єтнамі мотивується передусім державним інтересом З'єднаних Держав. Далі пригадується, що відступ американців з Південного В'єтнаму був би в очах усіх азійських і африканських народів „втратою обличчя", рівнозначною з катастрофою для американського державного престижу. Говориться про необхідність ставити спротив комуністичній агресії, яка в противному випадку не мала б ніякого стриму.

Всі ці аргументи, безумовно, переконливі. Але Стюарт Алсоп у „Сатердей Івнінг Пості" з 27 березня ц. р. наводить ще один аргумент, ніби якось промовчуваний чи призабутий в часах, коли притупилось почуття амбіції, коли затратились ніби вже анахронічні традиції лицарської поведінки в міжнародних відносинах. Цим аргументом є — обов'язок чести стояти при тих, які просять допомоги, не залишати напризволяще дальших 15 мільйонів населення Південного В'єтнаму, що їм північнов'єтнамський ватажок Го Чі Мінг хоче накинути свою диктатуру. Західні державні мужі не турбувалися такими „дрібничками" в Ялті й Потсдамі, коли самовільно ділили країни й народи між сферами впливів. І тепер Стюарт Алсоп покликається на думку не будь-котрого державного мужа й політика, а тільки на думку сержанта Томаса Алфініто з Віллінгборо в Ню Джерзі, який протягом року перебуває з південнов'єтнамською залогою в містечку Бан Ме Туут. Запитаний, що він думає про південнов'єтнамських вояків, сержант відповів: „Добрі, як чорти, вояки, і холерно добрі люди! Готові скочити до бою кожної паршивої хвилини. Ми, чорт побери, не можемо ось так собі відпекатися їх". Простою мовою, перетиканою вояцькою лайкою, цей підстаршина з'ясував усю філософію оборони Америкою Південного В'єтнаму краще, як це з'ясовується в усіх державно-політичних концепціях, пригадавши, що таки існує честь у взаєминах між людьми і народами.

Р. Смаль-Стоцький

ПРАВДИВЕ ЗНАЧЕННЯ СОВЄТСЬКОГО ТЕРМІНУ „УКРАЇНА"

(2)

У моїх численних прилюдних доповідях перед американцями та в телевізійних дискусіях я завжди присвячував цілі уступи тому „семантичному хаосові", запляновавному й підтриманому московськими ошуканцями. І американцям поволі почали відкриватися очі. Щойно десять років пізніше запросила мене якась „комісія" у Вашингтоні до співпраці над розкриванням значення совєтських термінів, а добрий знавець комунізму проф. Степан Посоні в році 1959 видвигнув семантичні ошуканства агітпропу Комуністичної Партії також в американському Конгресі, і консультація з ним у Комісії в справах протиамериканської діяльности появилася друком п. н. "Language as a Communist Weapon" (March 2, 1959, Government Printing Office, Washington, D. C. 51 стор.)

Як це в Америці часто водиться, він моєї праці не згадав, ані заходів, що їх вживали "Ukrainian Quarterly" та наші УККА. Все таки Посоні дав багато цікавого матеріялу. Десь у р. 1962 я дістав від адвоката Брабнера - Сміта з Вашингтону нове запрошення взяти участь в Комісії для дослідження значення совєтських термінів. Та на це я вже не мав ні часу, ні охоти після стількох років замовчування семантичної проблематики нашими державними установами.

Найбільше допомагали мені при вияснені семантичних питань совєтської термінології різні „джовки", що американців негайно переконували. Ось один: Під Берліном, де під кінець війни зустрілась американська і совєтська армії, Ванька почав заохочувати американського українця з Пенсилвенії здезертувати до „слов'янської" армії, бож він, мовляв, брат-слов'янин. Ванька питав його настирливо: „Чому не хочеш перейти?". — „Бо ми в Америці маємо свободу", — відповів американець - українець. — Ось зрозумій, я можу поїхати до Вашингтону, задзвонити до Білого Дому, вийде вартовий, і я йому можу сказати: „Передай Труманові, що він осел". І нічогісінько мені не станеться!" На це йому Ванька відповів: „Ти отуманений капіталістичною пропагандою. Ми маємо ту саму свободу. Я можу поїхати до Москви, задзвонити при кремлівських воротах, вийде вартовий і я можу йому сказати: „Передай товаришеві Сталіну, що Труман осел, трикратний осел" — і нічогісінько мені не станеться".

Як бачимо, слово „свобода" має різні значення в Америці і в большевії . . .

Наш, комуністом замордований, президент Джан Ф. Кеннеді глибоко розумів значення ідеологічних термінів, і в своїх розмовах з Хрущовим у Відні 1961 року відразу збагнув усю цю семантичну проблематику. Повернувши до дому, Кеннеді заявив на телевізії всім американцям: „Основним фактом є те, що Совєти і ми надаємо цілковито різних значень таким словам, як війна, мир, демократія і воля народу. Ми маємо цілковито відмінні погляди на те, що є правда (добро) і зло, на те, що є внутрішньою справою, а що є агресією. А передусім ми маємо цілковито відмінні погляди на сучасне положення світу і на те, куди йде його розвиток".

Навіть державний секретар Дін Раск, що не мав докладного знання історії Сходу Европи, в Журналістичному Клюбі (U.S. News and World Report, 24 липня 1961 р.) в своїх доповіді уважав за конечне, хоч і з припізненням, перестерегти американських журналістів: „Установи міжнародної спільноти б у л и (большевиками) або ігноровані або зсередини підривані. В цьому процесі сама мова міжнародних зносин була викривлена і спотворена хитрощами. Слову „мир" надано значення для такого положення, яке сприяє їхній світовій революції; „агресія" — значить те, що її тільки спиняє; „народна демократія" — термін, що його вживають (комуністичні) режими, з яких жадний не був встановлений вільними виборами; „самовизначення" крикливо піддержується, але тільки для країн, що ще не є під комуністичною владою . . ."

Що наші націонал - комуністи, Скрипник, Любченко і ін., були свідомі всіх тих термінологічно - семантичних ошуканств та Москвою запляснованих баламутств, не підлягає сумніву, — і тому їх винищила систематичним народовбивством комуністична Москва. Орієнтувались у цій справі й письменники, про що найбільш переконливо говорить закінчення раннього вірша Т. Рильського (вперше опублікованого у „Смолоскипах", серпень, ч. 3-4, 1964):

Нащо любов'ю нарекли,
Що здавна
ненавистю звалось?
Там де „любовно"
ви пройшли,
Калюжі крови
лиш зостались.

І, не зважаючи на всю „марксо - ленінську" ідеологію Андрія Малишка, вірш його „Казка про правду й неправду" стосується її термінології - семантики:

Ходить брехня,
випинаючись боком,
Бреше брехня,
не моргнувши оком . . .
Правда не виходить
на гору круто,
Брехня на неї
плюється люто . . .

Тому тільки невиліковних наївняків можуть ще ошукувати різні звернення до української еміграції, прикривані нібито патріотичною термінологією. Яке дійсне значення цих термінів у головах тих московських фахівців від семантичних ошуканств, що вживають слова - терміни як мовні сильця, пастки, капкани на наших легковірних еміґрантів (що їх навіть сталінщина розуму не навчила)? Промовляють до української еміґрації старі московські специ такою мовою, як то Лис Микита масними побожними словами промовляв до півня, що сидів на вербі, щоб його звабити . . . Пригадаймо ті знамениті вірші Франка, що так влучно характеризують і наших сучасних Лисів з їх ідеологічними хвостами й термінологією. Пригадаймо й кінець тієї сцени, як Лис Микита семантичними штучками таки звабив на землю півня. Ось тоді й почалися дійсні реалітети і розкрилося дійсне значення слів „любая дитино" і „райськая пташино".

Отож не забуваймо й дійсного значення ліричних термінів „дорогі земляки — діячі української культури" у московськім комуністичнім жарґоні. Я їх собі за останні роки призбирав із совєтської преси, що нас, „дорогих земляків і діячів української культури", ось як величала: „лайдаки, націоналісти ч н е сміття, покидьки людства, зрадники українського народу, наймити американського капіталізму, мерзенні запроданці, стерв'ятники, лакеї, скажені собаки, виродки, злочинці, охвістя фашизму, гітлерівські людоїди, кати - горлорізи, людожери, людоненависники, упирі, байстрюки, юди, безбатченки, яничари, акули Воллстріту, містерисвінстери і т. д."

(Далі буде)

АВСТРІЙСЬКІ АРХІВИ ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ

Східньо - Европейський Дослідний Інститут ім. Вячеслава Липинського, що вже два роки існує у Філядельфії, приступив до видання коло 800 урядових, донедавна засекречених, австрійських документів, які торкаються українських громадсько - політичних справ і політичних подій в Галичині та на Великій Україні в роках 1914-1920. Ці документи зберігаються в оригіналах у державних австрійських архівах у Відні, а їхні копії творять частину архівного фонду Східньо - Европейського Дослідного Інституту.

Згаданий архівний матеріял поділено на 4 томи, по 400-500 сторінок кожний. Зібрав їх, скопіював і приготовив до друку о. проф. Теофіл Горникевич, член - фундатор Інституту і його представник на Австрію. Ці джерельні матеріяли будуть друковані в їх оригінальній, німецькій мові, а ціле видання призначене головним чином для німецькомовного наукового світу. Воно стане у великій мірі підставою для виправлення і зміни деяких помилкових поглядів і тверджень, незгідних з історичною правдою.

Перший том цього видання появиться найближчої осени. Він охоплюватиме українські політичні акції на терені Львова, Відня, Берліну, Софії і Царгороду напередодні й на початку першої світової війни, а далі — розмови й переговори австрійських урядових емісарів з українськими чинниками; вперше будуть надруковані тут українські меморіяли з оцінкою загальної політичної ситуації, зокрема суґестії Митрополита Андрея Шептицького для напрямних австрійської політики й тактики у зв'язку з збройним конфліктом Австрії з Росією та можливістю захоплення Австрією територій з українським населенням на північ і схід від Галичини. Ці документи вважали наші історики втраченими в ході війни.

В І-ому томі приділено багато місця для листування різних австрійських урядових чинників у справі творення першого Леґіону Українських Січових Стрільців, а також для листування між Віднем, Берліном і Царгородом у справі творення другого Українського Леґіону, що його турецькі морські з'єднання мали висадити на початках війни на Передкавказзі, власне на Кубанщині, з метою підняти повстання Кубанського Козачого Війська.

В третьому розділі І-го тому будуть подані справи Союзу Визволення України в світлі австрійських документів, та всі зв'язані з СВУ питання. Дальші розділи І-го тому присвячені подіям 1917 і початків 1918 р. в Україні, зокрема Української Центральній Раді та австрійським урядовим характеристикам провідних її діячів.

Почавши від Берестейського миру (II том), почерез Гетьманщину (III том) і будівництво української держави в Галичині та події часу Директорії на Великій Україні (IV том) — будуть подані щоденні рапорти з України до Віня австрійського посольства і спеціяльних висланників, а також загальні політичні огляди тогочасних ситуацій, авторства німецьких і австрійських політичних експертів.

На закінчення цієї інформації ще кілька слів про Східньо-Европейський Дослідний Інститут. Як сказано, він існує майже два роки, маючи за фінансову базу фундаторські внески (від $1,000 вгору) і менші щорічні внески членів - прихильників. За цей час Інститут придбав влас н и й 3-поверховий дім (1204 Вест Линдлей Евню), в якому зберігаються, опрацьовуються і приготовляються до друку різні наукові праці на базі архівного фонду. На сьогоднішній день Інститут має коло 80 тисяч сторінок цінних архівних машинописів і рукописів, в тому числі увесь архів свого патрона, Вячеслава Липинського.

Східньо - Европейський Дослідний Інститут признаний урядово, як науково - виховна установа, і від Департаменту Скарбу має привілей „текс-екземпт", тобто всі датки й записи на Інститут звільняється від податку.

Наукову Раду СЕДІнституту очолюють проф. д-р Олександер Оглоблин, як голова, і проф. д-р Григор Лужницький, як науковий секретар; Дирекцію Інституту очолюють ред. Євген Зиблікевич як голова, і проф. Володимир Лотоцький, як секретар.

З поміччю своїх впливових представників проводові Інституту пощастило знайти доступ до тяжкодоступних матеріялів кількох великих архівів в Европі й Америці, в тому числі до державних турецьких архівів, звідкіля Інститут сподівається дістати, мабуть ще цього року, політичну українику, головно Гетьмансько - Козацької Доби. Ці власне матеріяли намічені як чергова серія документів, що їх задумує публікувати Інститут. Інститут приготовляє до друку також серію наукових видань, присвячених В. Липинському, його початим і недрукованим досі історичним та соціологічним працям та його широкому листуванню.

Г. Л.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„НЕЗАКІНЧЕНИЙ СПІР"

Статтю Віктора Приходька „Ще про незакінчений спір" („Свобода" з 11 березня ц. р.) треба привітати, бо вона не тільки дає чимало нового матеріялу під дискусію про мобілізацію українців у вільному світі, але також — в лагідному тоні — відважно підносить деякі наболілі моменти з нашого життя. І якщо наболілі теми, зокрема у відношенні до завдань УККА, появляються для широкого обговорення на сторінках „Свободи", то це також треба привітати.

Поміж цікавими думками, які висловив п. Приходько, хотілося б звернути увагу на три: УНФонд, чисельний український елемент із його провідними кадрами та нашу молодь.

УНФонд — я вважаю — це своєрідний барометр, що показує висоту нашого спільного напруження чи — розпруження в ділянці солідарного й об'єднаного діяння. Важко дати себе переконати, що 10 чи 20 долярів річно роблять таку катастрофічну різницю у бюджетах більшости українців. Ця справа вимагає окремої дискусії. Але що було б, скажімо, із ЗДА, якби частина громадянства, яка не згідна з політикою існуючого уряду, раптом перестала платити податки? Або разом із критикою Конґресу частина конґресменів та сенаторів пішла б „в опозицію"? Що вийшло б — в мініятюрі показує наша дійсність, а в тому й УНФ.

При всій критиці УККА та його УНФ — таки є певний мінімум, що його український свідомий елемент повинен дотримувати. Як це добре було б, якби організації, пресові органи та їх читачі, крім ядерної критики, на яку мають право, кожного року присилали свої вкладки до УНФ і спільно обговорювали, не тільки для чого цей фонд уживати, але також де його взяти.

До певної міри із справою УНФ в'яжеться справа „чисельного елементу", про який згадує п. Приходько, а який я узалежнив би також від провідних кадрів цього елементу. Українська приповідка каже: „риба пахне від голови". Немає сумніву, що при напруженні активу елемент чисельно зростає, і приклад із „протихрущовською акцією" про це свідчить. Бо ця акція свого часу зелектризувала актив, пресу, церковні громади, громадські організації — і явились сотні жертводавців. Це саме з пам'ятником Шевченкові: не було ні одної організації, ні одного амвону, з якого про цю справу не говорилося б. В обох, хоч у різних, випадках був спільний первень національного протесту чи національної гордости.

Значить, є речі, спільні для всіх віроісповідань, організацій, політичних груп. Їх, при добрій волі, спільних заінтересуваннях можна знайти більше. А якби провідний актив хотів ці спільні моменти пошукати? І при всій своїй зрізничкованості, крім критики, яка потрібна, мов повітря — все ж критично й шукати тих моментів, які нас єднають і стимулюють до прогресу? Утопія? Далеко ні. Звичайний здоровий глузд, або, як його називають — „національний обов'язок", який часами втрачає право громадянства в нашому словнику.

Молодь — справа болюча, широко дискутована, тема модна в усіх середовищах, ділянка, в якій чимало сказано і не багато зреалізовано. Мова тут не про виховні молодечі організації, а про молодечий кадр, який стоїть в активі молодої верстви нашого громадянства, який має амбіції і дані стати частиною провідного кадру.

Молодь, за словами п. Приходька, безперечно „може відіграти дуже велику ролю". Треба їй лише до цієї ролі відчинити двері. Не тільки перевіреними деклямаціями на академіях, маршами в уніформах, замкнутими в молодечих середовищах дискусіями — але таки не боятись довірити їй і захотіти її до виконування громадських обов'язків, даючи запоруку зняття з неї цензури. Бо видається, що часто питання стоїть не так — „де наша молодь", але — хто і чому не допускає наш молодий кадр до провідної праці, чекаючи аж поки не посивіє волосся? В цій ділянці ми, мабуть, відстали. Тримаючи поводи життя в своїх руках, старший кадр обмежується деклямаціями. Це знеохочує молодий кадр і дає йому причину стояти осторонь. Якщо час на зміни у структурі нашого життя, то й час на те, щоб широко відчинити двері молодому кадрові. Хто знає, чи не подолає він тих труднощів, які не вдавалось подолати старшим?

Д-р Михайло Данилюк
Міннеаполіс, Мінн.

ПРО ОДИН ОБРАЗ

У „Свободі" з 16 березня ц. р. в листі мистця Любослава Гуцалюка про виставку Юрія Соловія зацитовано з однієї моєї статті (надрукованої в „Свободі"), що „в Соловія (в його образі) в одній руці шість пальців, а в другій тільки чотири". До цього мистець Гуцалюк додав примітку: „такого роду рахунки виставляли свого часу і Пікассо, Дюфі та Матісові, але це їм зовсім не пошкодило".

На жаль, подана цитата з моєї статті неповна. Я писав, що в Соловієвому образі „Розп'яття" Ісус Христос має на одній нозі шість пальців, а на другій тільки чотири, і „що Христа в той спосіб малювати не можна". Хай це був тільки мій особистий погляд, але наведений мистцем Гуцалюком приклад з трьома французькими мистцями не має ніякого глузду, бо ні один з них здеформованого Христа ніколи не малював. Навіть Пікассо і Матіс, члени французької компартії, мали настіл ь к и такту, що для своїх картин з деформаціями вибирали мотиви інші, як Ісус Христос.

Святослав Гординський
Ню Йорк

С О Н

Снився мені милий,
Снився мені любий . . .
Я до нього приглядаюсь,
Аж він кривозубий!

Розійшлися зуби,
Як у борті сюзи.
Я до нього приглядаюсь,
Аж він голомозий!

Голомоза гиря
Ще й буцмате рило.
Я до нього приглядаюсь,
А живіт — барило!

„Хто це?" „верещу я,
Мов несамовита.
Я до нього приглядаюсь,
А це Хрущ Микита!

Мав приснитись милий,
Мав приснитись любий,
А приснився, підлабузнивсь
Дідько кривозубий.

СІГМАРО

● Комуністи в Індонезії, підтримувані тамошнім режимом, захопили домівки трьох великих американських фільмових компаній: „Метро-Голдвейн-Маєр", „20-Сенчері Фокс" і „Вернер Брадерс". У тих домівках не було грошей, тільки сотні копій американських фільмів, що їх проте в Індонезії віддавна, з уваги на комуністичну наґінку, не показують.

СВОБОДА SVOBODA
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates; One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів УН-Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і money orders виставляти на: "Svoboda".

Д-р Михайло Кушнір

ЗЛОЧИННІСТЬ СЕРЕД МОЛОДІ

(1)

Обсервації, досліди й діягнози

Економіст і директор дослідного Інституту Америки, М. М. Лі Черне, призадумуючись над тим, як виглядатиме життя в ЗДА у недалекому майбутньому, приходить до висновку: в 1970 році тиждень праці матиме чотири дні, подорож з Ню Йорку до Лондону триватиме п'ять годин, довкола Землі кружлятимуть штучні місяці, а злочинність молоді побільшиться в рівному відношенні до числа розводів. На три подружжя припадатиме один розвід, а одну дитину з десяти треба буде віддавати не до дому поправи, як це тепер робиться, а до дому здоров'я. Бо діти не витримуватимуть морального розпруження.

У 1956 році на фільмовому фестивалі у Венеції американська амбасадорка Клара Бут Лус зажадала вилучити фільм „Блекборд джанґл", що мав велетенський успіх в Америці, бо, на її думку, він був нестравний для італійської публіки. Цей фільм характеризує клімат зла й жорстокости, в якому живе більшість дітей великоміських американських шкіл.

Цей клімат такий тривожний, що експерт виховних проблем, Веніямин Файн, присвятив йому 350-сторінкову книжку: „Мільйон злочинців".

Зорганізована злочинність

На 53 000 000 студіюючої молоді впродовж 1964-го року 3 000 000 мали різні справи з поліцією. Минулого року криміналістика в ЗДА мала загальний приріст 14%, але для 18 років — 7.9%, згідно з обчисленнями Еф-Бі-Ай, в ділянці крадежів, убивств, пиянтва і т. ін.

Учні об'єднуються в організації, що торгують наркотиками. Ці організації стосують жахливий терор супроти своїх аґентів, а також супроти дітей, які випадково довідалися про торгівлю наркотиками на терені школи.

Відносно найбільше крадежів реєструється в ділянці авт. На 225 000 випадків украдених авт — 125 000, як подає Еф-Бі-Ай, доконали хлопці у віці коло 18 років. Бо власне авто дає чудові можливості свободи і виїздів в цілях аж ніяк не туристичних.

У великих містах діють уніформовані банди: молоді бандити вдягають здебільша шкуряні комбінезони і чіпляють на груди макабричні відзнаки. Баталії розгортаються між школами, дільницями, навіть містами. Банди користуються допоміжною службою жінок. Це справжні товаришки зброї, які приносять на місце бою касетки, гумові палиці револьвери, щоб їх потім у замішанні сховати, бо поліція не має права переводити особистої ревізії у жінок.

Психологи, соціологи, виховники подають різні причини цього тривожного стану. Л. Черне зв'язує зростання злочинности серед молоді із розривом подружніх зв'язків. У меморіялі переданому Правничій Комісії Сенату, М. Р. Кленсерен ствердив, що з 10 молодих злочинців 6 походили із розбитих родин.

Шкільництво не виправдує себе

Майже всі автори, що досліджують проблему злочинности серед молоді, гостро критикують школи, які навчають різних дисциплін, але не дають жадних вказівок, як жити, щоб не бути тягарем для суспільства. Шкільництво, широко розбудоване під оглядом спортових, гігієнічних, розвагових влаштувань, не багато дає виховання поза люксусом і повною свободою.

Старий американський іміґрант, волоцюга, який усе бачив „власними очима", всього зазнав на обох півкулях, твердить, що головною причиною бандитизму є спільне навчання хлопців і дівчат, а також урівноправнення жінок. Чоловіки, не маючи можливостей осягнути інтелектуальну, психологічну, фінансову перевагу ані в родині, ані на публічному форумі, шукають доріг вижитися в заборонених ревірах — там, де самець силою, відвагою, нахабством, безсоромністю бере гору над самицею.

Беручи до уваги тло, причини й прояви бандитизму, всі дослідники приходять до спільних висновків, що в кожному випадку злочини американської молоді мають інше обличчя, ніж злочини молоді старої Европи. Усі погоджуються в тому, що це лихо має свою причину здебільша в невідповідному родинному домі. В домі, де батьки вільні від традицій, не обтяжені ідейним капіталом, вони зовсім не приготовані до виконування своїх обов'язків. Знаючи дещо про психоаналізу, вони побоюються комплексів і уникаючи наказів, пускають дітей самопас, без жадної контролі. Пасивні, незорганізовані, вони не зуміли підняти боротьби з кіноманією, з впливом брукової преси і відразу скапітулювали перед „камікcами".

„Крайм - камікс - букс"

Впродовж останніх років „камікси" пережили велику еволюцію. Сьогодні даремно шукати в них гумору, жарту, усмішки. Натомість панує в них садизм і фотоманія.

Лікарі й педагоги, занепокоєні зростом злочинности серед дітей і молоді, досліджують шляхом анкет та інформації вагу виховного впливу цього роду літератури. Вони стверджують передусім нечувану поширеність „каміксів". Їх можна дістати не тільки в кіоску з часописами, але й у крамниці з морозивом, в кіні, у стрижія. У роках 1956-57 „крайм-камікси" становили десяту частину продукції всіх „каміксів", у 1959 році — одну третю, в 1960 — половину. Тепер вони в переважаючій більшості.

Раніше злочини, зображувані в „каміксах", були здебільша карані, сьогодні для справедливости немає в них місця. А що ж допіру милосердя або великодушність героя? „Подвиги" бандитів друкуються грубими черінками, деколи іншою фарбою. Автори вдосконалились в степенуванні щораз сильніших описів тортур і садистичних розкошів. Існує відлам цієї літератури, т. зв. „Джанґл камік". Зображувані в них злочини виступають на екзотичному тлі.

А що про такого роду лектуру кажуть матері молодих читачів? Відповіді, давані в анкетах, інтерв'ю, в суді, свідчать не тільки про брак відповідальности.

(Далі буде)

У БЕРЛІНІ

ПІД МУРОМ ГАНЬБИ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

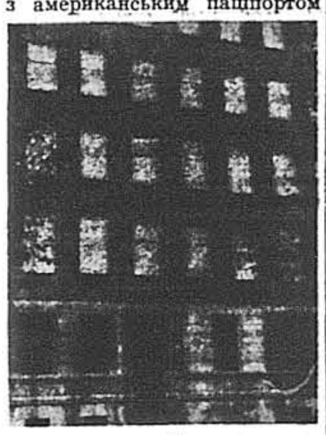
ви поглядів, як ставитесь до большевизму. Це зрозуміло, бо яке ж як не крайньо вороже наставлення ви можете мати до тієї народовбивчої системи в місті, в якому вона збудувала „Мур Ганьби!"

За яку годину їзди засніженими околицями, опісля майже на американський лад рухливими вулицями міста, ви — при малій охоті з вашого боку — пізнаєте політичну філософію берлінців. Насамперед дістаєте англійською мовою потвердження, що Гітлер був "s.o.b.," але ці нові „гунден" (собаки), що побудували мур і стріляють на ньому людей, що бльокадою хотіли захопити й виморити голодом західніх берлінців, що — і т. д. — ані на йоту від нього не різняться. Хіба тим, що поділили Німеччину і намагаються перевищити Гітлера своєю рафінованістю. Шофер оповідає з гумором і пропонує показати найбільш увагигідне для відвідувача в цьому місті на краю світу: Мур, місце втеч і вбивств, три виставки: „Це сталося на Мурі" — навпроти цього муру на вулиці Бернауер, „Воля не сміє тут закінчуватись" — на вулиці Фродріх біля американського „Чекпойнт Чарлі" і „Мур через Берлін" — на вулиці Ганауер.

Примістившись у готелі в центрі міста (Ам Зоо) ви знайомитесь із знаною колись околицею.Бачите надщерблену бомбою високу вежу славної Гедехніскірхе та інші пам'ятки війни, але саме місто, його мешканці, крамниці і рух мало різняться від центрів багатьох американських міст. На вулиці Курфюрстендам повно типових для Берліну каварень, що займають половину хідника. В такій каварні завжди ви можете тільки „присістись" до вже зайнятого столика або хтось до вас „присядеться". Два-три чемностеві речення, і розмова подібна, як з шофером таксівки: Мур!

Мур — його справді треба побачити, щоб повірити в усю його грозу і ганьбу. Очевидно, що найкращим місцем для таких оглядин є для відвідувача з американським пашпортом „Чекпойнт Чарлі" на Фрідріхштрасе. Таксівка довезе вас лише до схрещення вулиць, а далі ви вже самі мандруєте. „Чекпойнт Чарлі" — це перехідний пункт в американській зоні. По цьому боці контрольна будка, в одному із домів бюро, навпроти приміщення згаданої вже виставки „Воля не повинна тут закінчуватись". Біля переходу з цього боку кілька американських „ЕмПі" — вояків, що виконують поліційну службу. І це все. Руху майже немає, аж над'їхав автомобіль із табличкою чехо-словацького „дипломата". В лапки можна б, мабуть, взяти і „чехо-словацького". З американського боку коротка перевірка, і авто поїхало в напрямі віддаленої на кілька метрів „рогачки" в мурі. Скільки там тих рогачок? Усі розміщені зиґ загом з очевидною метою, щоб який автомобіль з другого боку не пробував пробитися навпростець. Можливо, що такі спроби й були. А недалечко від самого муру по американському боці є щось ніби трибуна, на яку ви можете вийти, щоб кинути оком поза мур. За ним бачите якісь рови, далі засіки з колючого дроту і — повну мертвеччину. В домах по тім боці вікна замуровані. Колючий дріт також в кількох рядах на мурі. На одному з великих будинків із замурованими вікнами бачите величезний напис: „Ді Нос Цайт". Це, мабуть, якась большевицька газета, але не вона, а цей ганебний мур характеризує та символізує той „Новий Час", що його принесла і встановила народовбивча большевицька система аж до перерізаного надвоє Берліну.

Історія „Муру Ганьби" аж надто добре відома, щоб її повторяти, хоч у багатьох людей дуже коротка пам'ять. На цьому і спекулюють большевики. Чи ж не забуваємо і ми про терор і Соловки, про єжовщину, голод і Вінницю, про всі ті муки й терпіння, про руїну, каторгу і смерть, що їх приніс большевизм на Україну, підсуваючи тепер пропаґанду, що за це все відповідальний тільки „культ особи"?

Так виглядає будинок в совєтській зоні Берліну навпроти Муру Ганьби. Замуровані вікна мають перешкодити в утечі та закрити перед східніми берлінцями вид на волю.

Для пригадки сказати б, що ще 15-го червня 1961-го року східньонімецький манекен Москви, Ульбріхт, на пресовій конференції — відповідаючи на запит у справі поголосок про мобілізацію східньоберлінських мулярів — запевняв, що „ніхто не плянує будувати якийсь мур". Тим часом, в неділю 13-го серпня того ж року, всі вулиці між східньою і західніми зонами Берліну наглo були заблоковані баґнетами східньоберлінських поліцистів, а більші вулиці — совєтськими танками. Західні берлінці спочатку не знали, в чому справа, бо й баґнети поліцістів і гармати та кулемети совєтських танків були скеровані на схід, а не на захід. Рівночасно робітники почали закладати перегороди з

„Хто бажає пізнати комунізм, нехай прийде до Берліну!" — говорив покійний президент ЗДА Джан Ф. Кеннеді під час відвідин у тому місті 26-го червня 1963-го року, промовляючи з високої трибуни навпроти відомих Бранденбурських Воріт. Під час його промови большевики виставили за своїм муром великий плякат з написом, про що договорились альянти з Москвою в Ялті і Потсдамі та з пропаґандивним ствердженням, що це, мовляв, виконано в Східній Німеччині, але не виконано в Західній Німеччині. Рівночасно, щоб президент Кеннеді не бачив, як ці постанови там виконано, всі щілини у цих воротах заслонено величезними червоними полотнами.

колючого дроту, і вже того дня почалася будова Муру. Берлінці по обидвох боках протестували, впадали в розпач поділені родини, але мур виростав на очах. Правда, американські танки зайняли свої становища близько кордону, американський гарнізон скріплено негайною висилкою додаткових 1,500 вояків, але на тому й закінчилося.

Вкоротці Мур був готовий, але його вдосконалюється й по сьогоднішній день. До самого Муру, що має 22 кілометри довжини, додано ще шанці, закладено алярмові устаткування, збудовано додаткові засіки зі сталі і колючого дроту на самому Муру та в деякому віддалені від нього, побудовано 300 веж для озброєних по зуби сторожів та світляних рефлекторів, а з кінцем 1963-го року встановлено ще „запретную зону" на 100 метрів завширшки. Всі вікна домів у безпосередньому віддаленні від Муру та всі звернені на захід замуровано. колючим дротом, що ним завершено Мур та збудовано засіки, можна б опоясати цілий земний ґльоб.

На самаму Мурі, як і на підступах до нього розіґрались безчисленні траґедії. Большевицькі сторожі безпощадно стріляють у кожного, хто пробує перейти на захід. Поранених залишають, щоб вони конали на вулиці. Дітей і жінок цькують собаками. Все це тому, що поневолені хочуть бути на волі або намагаються встановити контакти із своїми рідними.

На згаданих вже трьох виставках на тему Муру Ганьби наочно й документально можна переконатись у неперевершеній винахідливості берлінців у поборюванні того муру. Колишні способи „взяти" Мур сьогодні вже перестаріли. Не можна вже пробиватись силою, не можна скакати з вікон чи з дахів, але завжди можна випорпати новий тунель, можна пролізти попід водою (на виставці показано автентичне, саморобне приладдя для віддихування під водою), можна було — аж до відкриття — ховатись у відповідно достосованій для таких цілей тій частині авта, де приміщений мотор, і скільки інших трюків, про які ще сатрап не знає.

З-під страшного „Муру Ганьби" в дещо іншому світлі виглядають і „бриґади Колосових", і „контакти", і вся „коекзистенція".

Власні погляди на це висловив принагідно, присівши до стола в ресторані, один кулявий берлінець-артист, мрією якого є влаштувати в Ню Йорку свою виставку. Слово по слові й розмова зійшла на „співіснування" та „культурний обмін". — Чому не думаєте про Берлін? — запитував співрозмовник. — Чому, як у ваших театрах танцюють совєтські артисти, не думаєте про тих невинних берлінських дівчат і жінок, що баламкають ногами в повітрі, зловлені большевицькими опричниками, коли пробували з дахів чи пробитих у стінах домів отворів проскочити через Мур? У вас співають совєтські хори — чому не думаєте про голосіння тортурованих втікачів через Мур? У вас грають совєтські оркестри — чому не думаєте про постріли з большевицьких кулеметів, що прорізують тишу ночі поціляючи втікачів через Мур?...

Це є думка, мабуть, кожного берлінця, в кожному разі кожного, з яким вам упродовж коротких відвідин доведеться розговоритись. Коли ви йому згадаєте про співіснування, він — замість відповіді —плюне з досади і обурення. Хто хоче збагнути всю облудність совєтської пропаґанди, нехай — як радив президент Кеннеді — поїде до Берліну та погляне на Мур, справжній Мур Ганьби!

А коли б вам трапилося побувати в Західньому Берліні, то варто знати, що на тому, оточеному з усіх боків колючим дротом большевицького „співіснування" острові вільного світу, живе й з великим успіхом працює наш земляк, ред. Богдан Осадчук, акредитований кореспондент одного із найбільш популярних і авторитетних швайцарських щоденників. Живе там разом зі своєю дружиною-лікаркою і переживає все те, що переживає Берлін. Дуже кваліфікований знавець в усіх справах Берліну, та й не тільки Берліну, він бере участь в пресових конференціях, належить до пресових клюбів і створив собі найбільш пригожі умовини праці, включно із багатющою бібліотекою в своєму домі.

А виїжджаючи з Берліну, ви щасливі, що бодай у просторі віддаляєтесь від кошмарного Муру Ганьби, від тих, що його створили.

(У черговому числі: САРСЕЛЬ — КУЗНЯ ВІЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ)

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

У СТОЛИЦІ ДАНІЇ КІЛЬКАДЕСЯТЬ ДЕМОНСТРАНТІВ СЧИНИЛИ АВАНТЮРИ з приводу приїзду до Данії вперше після останньої світової війни невеличкого західньонімецького військового відділу для участи у спільних маневрах. Данська преса твердить, що ту демонстрацію влаштували „ліві", насправді комуністичні ячейки з робітничих і студентських кіл.

В УПРАВІ СПІЛКИ СОВЄТСЬКИХ АРТИСТІВ ВИЯВЛЕНО ВЕЛИКІ ЗЛОВЖИВАННЯ — повідомляє „Літературная Газета". Названі там троє керівників Фонду тієї Спілки, Марія Журкова, А. Айнштайн і В. Дуднік, які разом різними способами „заробили" круглу суму 700.000 рб., себто 770.000 дол. Вони „позичали" собі гроші з того фонду, брали величезні хабарі за протекційно призначувані нагороди, самі собі призначували нагороди і т. д. Їх арештували.

600 ТОНН МЕТЕОРИТІВ ДЕННО ВІДРИВАЮТЬСЯ ВІД МІСЯЦЯ і кружляють в повітрі, творячи загорожу між Землею та її сателітом. Але на Землю денно спадає тільки 10 000 фунтів метеоритів, і тому вони не можуть збільшити ваги нашої Землі. Також і Місяць не може втратити багато на вазі, бо треба б, щоб денно по 600 тонн метеоритів відривалося від нього впродовж 40 000 більйонів років, щоб його вага зменшилася на одну десяту теперішньої його маси. Цією справою цікавиться Дослідний Центр американської авіяції.

ТУНІСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ГАБІБ БУРҐІБА виступив проти єгипетського президента Гамаля Абдель Нассера в спорі довкола відношення арабського світу до Західньої вільної та комуністичної Східньої Німеччини. Туніський президент закинув Нассерові, що той „невідповідно" повівся у цій справі. Виступ Бурґіби підкреслив перед цілим світом,

Січневі Роковини в Ню Бронсвіку, Н. Дж.

Дня 7-го лютого в залі Православної Парохії в Бавнд Бруку відбулася Святочна Академія для відзначення Роковин 22-го Січня. Академію зорганізувала була Екзекутива Відділу УККА м. Ню Бронсвік під проводом інж. Дамяна Геча. Її відкрито виконанням американського гимну, почім вступне слово виголосив голова Відділу інж. Геча.

Святковий реферат про значення 22-го Січня виголосив представник Централі УККА мґр Іван Базарко.

По відчитанню Проклямації Українського Дня, що його вже перед тим були підписали посадник —Ню Бронсвіку та губернатор стейту Ню Джерзі, виконано уривки з IV Універсалу, які рецитували дівчатка в народних строях. Дальшу програму переплітали виступи молодечих гуртків, пластових юнаків, що виконували інсценізацію і танки, під керівництвом п. Романа Петріни. Ученики Школи Українознавства при Православному Осередку в Бавнд Бруку виконали спільну деклямацію під заголовком „Ми". В'язанку стрілецьких пісень „Ревуха" виконав мандоліновий гурток під проводом інженера Яцури. Місцевий мужеський хор, що ним диригує п. П. Грабович, виконав пісні „Засяло сонце" і „Жовтоблакитний стяг". Мистецьке оформлення сцени вдало зробила п-і Я. Грабович.

Управа місцевого Відділу УККА вложила багато праці в підготовку програми Свята. З признанням належить підкреслити ,що більшу частину програми виконала шкільна дітвора, яка в цей спосіб входить в наше національне життя. Треба було бачити, як мальовничі виступи танцювальних груп Р. Петріни, викликували радість на обличчях всіх присутніх.

Треба підкреслити, що хоч місцем осідку Відділу є Ню Бронсвік, то Академія відбувалась в Бавнд Бруку, щоб дати можливість всім мешканцям українцям, розсіяним в околицях Православного Осередку Бавнд Бруку, взяти участь в Академії. Це й сталося, бо хоч вечером падав дощ, то заля була переповнена присутніми на чолі із своїми священиками о. В. Танчаком, о. Щадинським та о. Б. Желехівським.

Нб. Н.

Рочестер ушанував пам'ять президента УНР

За старанням управи Товариства Прихильників УНРади 28-го лютого після Богослуження настоятель УАПЦ Храму св. Покрови о. протоєрей Микола Чернявський відправив Панахиду за спокій душі сл. п. Андрія М. Лівицького, президедента УНР в екзилі. До Панахиди співав хор під керівництвом диригента п. Юрія Оношка. При тетраподі почесну асисту повнили визначні громадяни з американським і українським прапорами. О. протоєрей М. Чернявський в короткій проповіді підкреслив заслуги президента А. М. Лівицького.

У приміщеннях церкви о год. 12-ій почався Поминальний Обід. Участь в обіді взяло сто громадян, представники кільканадцятьох місцевих організацій, між ними представник місцевого Відділу УККА. Свято відкрив голова Т-ва Прихильників УНРади п. Федір Федоренко, а от. протоєрей Чернявський поблагословив страви.

Доповідь про президента Андрія М. Лівицького виголосив наш сеньйор Василь Пилипенко, колишній член Української Центральної Ради. Він представив в яких незвичайно важких політичних умовинах президентові А. М. Лівицькому на еміґрації довелося керувати українською визвольною політикою.

Закон з липня 1948-го року, підписаний президентом А. М. Лівицьким у Мюнхені про утворення Української Національної Ради, це чин великої політичної ваги для української визвольної справи. УНРада, подумана як база консолідації всіх українських діючих на еміґрації, політичних середовищ, і як база одностайного визвольного фронту, являється наслідником Трудового Конґресу, який 28-го січня 1919 року в Києві суверенні права українського народу передав Директорії — Державному Центрові. І так УНРада є дійсним, законним представником суверенних прав українського народу. Вже 17-ий рік УНРада працює для визволення українського народу з московсько - большевицької неволі, відбудови Української Народної Республіки.

Під час обіду з промовами виступали гості, між ними Антін Казновський звернувся до присутніх із апелем, щоб давали даток на національно-визвольний фонд УНР-и. Збірка, яку перевів п. Петро Лихошерст, містоголова Т-ва Прихильників УНР-и, на підписні листи дала суму $68.

Обід закінчено молитвою.

Це жалібне свято пройшло з моральним успіхом. Усі приявні линули думками на поневолену —Батьківщину, а їх серця сповнились гарячим бажанням прийти українському народові з допомогою у відбудові його власної, самостійні держави.

Дм. Ерстенюк

Пам'яті Лесі Українки

(З діяльности Вашингтонської Групи УВАН).

У Вашингтоні 13 лютого відбулося прилюдне засідання Вашингтонської Групи Української Вільної Академії Наук у ЗДА — присвячене Лесі Українці.

„Спогади про Лесю Українку" — відчитала сестра Лесі Українки пані Ізидора Петрівна Косач-Борисова.

Ці спогади цінні тим, що вони дають багато нового до біографії Лесі Українки. Вони спростовують вигадки деяких біографів Лесі Українки, показують Лесю в її родинному колі, в її взаєминах з рідними і близькими людьми. Спогади Ізидори Петрівни характеризують Лесю Українку як людину великого серця.

Пр „Листування Лесі Українки" доповідав Петро Одарченко. Доповідач розповів про значення листів Лесі Українки для її біографії, світогляду і літературної творчости, подав приклади совєтського цензурування листів, опублікованих у 5 томі видання творів Лесі Українки (1956) і говорив про значення видання праці О. П. Косач-Кривинюк „Леся Українка. Хронологія життя і творчости," в якій, крім цінних спогадів і біографічних матеріялів, зібрано велику кількість ще не друкованих листів Лесі Українки.

У неділю 14 лютого відбулася доповідь Ізидори Петрівни Косач-Борисової на тему „Спогади про М. В. Лисенка."

Доповідачка подала цікаві факти з життя великого українського композитора та розповіла про особисті зустрічі із ним, а також про щирі дружні відносини між родинами Лисенків, Косачів та Старицьких.

Доповіді І. П. Косач-Борисової мали великий успіх серед присутніх, і слухачі щиро привітали Ізидору Петрівну довгими оплесками.

У відповідь на заклик Видавничого Комітету для видання праці О. П. Косач-Кривинюк „Леся Українка. Хронологія життя і творчости" присутні на засіданнях групи УВАН склали пожертви на видання цієї праці. Ці пожертви були від 5 долярів до 50 долярів. Всього зібрано 295 долярів на два підписні листи.

Всім жертводавцям належить щира подяка! П. В.

Появилося нове число „Українського Історика"

Вже вийшло з друку нове у збільшеному об'ємі число „Українського Історика" — квартального журналу Українського Історичного Товариства. Журнал появляється за головною редакцією д-ра Любомира Винара, при співпраці визначних українських науковців.

Зміст журналу виповняють праці: проф. Михайло Ждан — Україна і Золота Орда; проф. д-р Наталія Полонська-Василенко — До історії України XIX століття; проф. д-р Ігор Каменецький — Стан дослідів і публікацій в ділянці історії німецької окупації України в часі II світової війни; проф. д-р о. Іриней Назарко — Український історичний осередок в Римі; д-р Любомир Винар — Олександер Петрович Оглоблин; проф. д-р Ярослав Пастернак — Михайло Олександрович Міллер. У Відділі „мемуаристика і біографія" статті проф. Василя Дубровського: Мій учитель — проф. Г. А. Максимович і інж. Л. Биковського — Юрій Іванович Липа. В геральдичному відділі праця д-ра Романа Климкевича — Герби і печаті міст Підляшша. Вперше впроваджено в зміст журналу відділ „дискусія",в якому знаходимо статті д-р Олександра Домбровського — Актуальні постуляти на відтинку української історичної науки і д-ра Михайла Тимкова — До проблеми фінансування української вільної науки. З архівних матеріялів видрукувано лист проф. Андрія Яковлева. У відділі некрологів стаття проф. д-ра Богдана Винара — Євген Гловінський, 1894 . 1964.

Багатий відділ рецензій включає критичні огляди д-ра О. Домбровського на працю М. Чубатого про етногенезу трьох слов'янських народів, д-ра Б. Винара на працю О. Гуржія про розвиток торгівлі, інж. М. Гляка на нову працю В. Кисілевського про українську еміґрацію —в Канаді, Л. Винара на працю проф. Полонської - Василенко про міжнародні зв'язки України і д-ра О. Соколишина на Збірник НТШ про українських учених знищених Москвою. Також в цьому числі знаходиться річний покажчик змісту „Українського Історика" за —1964 рік. Ціна цього числа $1, річна передплата — $4.

В журналі поміщено багату наукову хроніку і бібліографічні нотатки. Передплату проситься надсилати на слідуючу адресу:

„Український Історик", 634 Highland Ave., Boulder, Colo

Успіхи д-ра Ігоря Богачевського

Нове ім'я є пов'язане із найновішими винаходами людського знання в ділянці міжплянетарних летів. Американський проєкт „Аполло", що ставить собі завдання вислати ракету на місяць і назад її цілою повернути, вимагав, між іншим, способу, щоб ракета в зударі з атмосферою не згоріла.

Працюючи два роки над проблемою математик д-р Ігор Богачевський винайшов прямий рахунок, за яким ракета відіб'ється від атмосфери і другим повільнішим летом впаде ціла на землю, Винахід полягає в методі обчислювання повітряних струмів. Ця метода має рівночасно також пристосування до звичайних літаків.

Д-р Ігор Богачевський прибув до ЗДА в 1948 році, відбув військову службу в корейській війні, здобув диплом інженера аеронавтики в університеті в Ню Йорку в 1956-му році, а 1961 промувався тамже на доктора математичних наук. Працював науково в Ню Йорку, де його співробітник був д-р Ефраїм Рубін, а пізніше перейшов працювати до лябораторії університету Корнель в Боффало, де з ним співпрацював д-р Роберт Картер. Поза складними математичними роздумуваннями займається тенісом і лещетарством, де теж має осяги.

Батько молодого винахідника, — це колишній адвокат в Сокалі, в Україні, і ветеран визвольних змагань д-р Данило Богачевський, який є головою філядельфійського осередку НТШ. Мати Ростислава з Нечаїв має поважні причини тішитися успіхами сина, що здобуває місце між передовиками науки.

27 січня на з'їзді Американського Інституту Аеронавтики і Астронавтики, де д-р І. Богачевський вперше публічно відчитав свою доповідь-виклад, присутні розкупили понад тисячу примірників копії докладу.

Х. О.

В АМЕРИЦІ І В СВІТІ

ПРИБУТКИ ФАРМЕРІВ В 1964-му РОЦІ СТАНОВИЛИ $12 644 000 000 на $126 000 000 більше в порівнянні із 1963-ім роком, і на $5 145 000 000 менше від 1948-го року, коли чистий прибуток фармерів виносив $17 789 000 000. В 1964-му році федеральна допомога фармерам виносила $2 168 000 000, на $482 000 000 більше, як в 1963-му році. З цього виходить, що коли б не федеральна допомога фармерам, то минулорічні їхні прибутки були б зменшилися в минулому році в порівнянні із 1963 роком. Кожна особа фармерського населення мала прибутків в 1964-му році на суму $1 405, на $29 більше, як в 1963-му році.

Ольга Мак

ВОНО ЗНОВУ ОЖИВАЄ

СЦЕНА НА ОДНУ ДІЮ

(4)

ТАРНОВСЬКА *(по павзі)*: А ви хочете жити чи не хочете?

ШЕВЧЕНКО: Як часом. Інколи маю таку жадобу до життя, що їв би його, рвав би і захлопався б ним. А інколи все таким осоружним стає, що маю охоту руку на себе накласти.

ТАРНОВСЬКА *(по павзі)*: А знаєте, чому? Бо вас мучать гріх невдоволення.

ШЕВЧЕНКО: Гріх, кажете? Хай буде й гріх, але без нього я задихнувся б. Не можу уявити життя без бажань, без дерзань і поривів. А вдоволених людей, які вже нічого не хочуть — ненавиджу! Це — не люди, а черви. І є їх так багато, що аж дивно. Сліпі, недоріки, вік у ярмі ходять і — вдоволені! Через них одних мені життя трупом заносить! Ви кажете: „Не пийте!" А я вип'ю отак чарку-другу та й починає мені видаватися, що світ кращий, і люди не такі то вже ледащі. Інколи ж і горілка не помагає. Тоді плачу. Вірите, плачу, як мала дитина.

ТАРНОВСЬКА: Вірю. Ви ж золотої середини не любите, то й ціле життя так: як не смієтеся, то плачете.

ШЕВЧЕНКО: І слава Богу! Краще горілку пити й плакати, ніж бути отаким ні гарячим, ні холодним — вдоволеним ... *(Придивляється до малюнка і раптом здивовано)*: А знаєте, кумасю, що ви ще гарні! Далебі, гарні! Аж дивно: і віком не молоденькі, й не чорноброві, й не чорноокі, а все ж гарні! А я вас уже майже два десятки літ знаю і досі, сліпий, не додивився! Їйбо, чудно! А ще чудніше, що ви додівувалися до сивої коси. Чому ж пари собі не знайшли?

ТАРНОВСЬКА: Ей, кумцю, хай би вже хто інший дивувався, але не такий підтоптаний лисий парубок, як ви ...

ШЕВЧЕНКО *(сумовито)*: Еге ж ... Змолоду не поспішався, у солдатах не було як, а тепер ніхто старого не хоче.

ТАРНОВСЬКА *(з жартом, який не дуже щиро звучить)*: Так вам і треба! Ви чого змолоду відразу за кількома зайцями бігали? Пам'ятаєте? До Олександри й Глафіри залицялися, до Закревської зідхали, а до попівни по рушники слали ...

(Обоє починають сміятися.)

ШЕВЧЕНКО: І, мабуть, ніхто не повірив би, що я їх усіх кохав. Їйбо! Та коли вже на те пішло, признаюся вам, як на сповіді, що кохав не лише їх чотирьох — кохав більше!

ТАРНОВСЬКА: Вірніше, не кохали нікого.

ШЕВЧЕНКО *(переконано)*: Ні, таки насправді кохав! Знаєте, маю таке просторе серце, що для кожної гарної жінки в ньому місце знайдеться ...

ТАРНОВСЬКА *(лукаво)*: Ой, чи колись якийсь турок не наробив шкоди у вашому роді! ..

ШЕВЧЕНКО *(спокійно)*: Може. За віки татарського лихоліття могло всяке притрапитися. Татари чи турки — все ж були люди. І нема тут дива ніякого. Але у вашій родині певно наброїв якийсь карась — і це вже чудо! ..

ТАРНОВСЬКА: Карась?!

ШЕВЧЕНКО: Ну, може не карась, а якийсь сом чи лящ — одним словом риба. І тому моя достойна кумася, оідичивши риб'ячу кров, покутує: не зазнала розкоші кохання ... Скажіть, ви так таки й справді нікого не любили?

ТАРНОВСЬКА: Ні.

ШЕВЧЕНКИ: Справді, ні? Нікого-нікого?

ТАРНОВСЬКА *(спокійно)*: Нікого-нікого!

ШЕВЧЕНКО: Це вже гріх, кумасю, і ви його повинні тяжко спокутувати!

ТАРНОВСЬКА: Піти в монастир?

ШЕВЧЕНКО *(обурено)*: В монастир? Ні, кумасю, якраз навпаки: ви повинні закохатися! І я дуже хотів би, щоб ви закохалися в якогось недоріку, та ще й поганого, горбатого і лисого *(показує на свою лисину)*, як оце я! Отоді я б попосміявся! ..

ТАРНОВСЬКА: Е-е, кумцю, на таку втіху доведеться вам довго чекати ...

ШЕВЧЕНКО: У Бога все можливе.

ТАРНОВСЬКА: Можливе. Але коли б таке лихо і звалилося на мою голову, то про це ні ви, ні хто інший не довідався б.

ШЕВЧЕНКО *(по павзі)*: Правда. Ви якось умієте кінці у воду ховати, а я — ні! Цілий світ, здається, знає про те, кого я кохав, до кого залицявся і від кого гарбуза дістав.

ТАРНОВСЬКА: А хто ж у тому винен? Навіщо у весільні дзвони дзвоните, коли ще й старостів не посилали?

ШЕВЧЕНКО *(сумно)*: Ба, старостів я посилав, але намарне. Ніхто мене не хоче. Де ж пак: старому ледащеві у Пилипівку свіжих ягід забаглося! .. *(Павза.)* Ви чому мовчите, кумасю?

Тарновська: А що ж маю сказати?

ШЕВЧЕНКО: Та хоч вилайте.

Тарновська: Навіщо? Адже й самі знаєте, що робите негаразд.

ШЕВЧЕНКО: То й ви так думаєте?

ТАРНОВСЬКА: Як думаю?

ШЕВЧЕНКО: Та ну бо, кумасю, не лукавте! Відважтеся і скажіть по правді: і вам здається смішним, що я з цими вусищами і з лисиною на цілу голову ще не втратив охоти перелази ламати?

СПОРТ

Редагує: В. Сохан

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

Турнір Відбиванки юнаків і юначок до 18-го року життя за першість СУАСТ - СХІД відбудеться 20-го і 21-го березня в залі Української Централі при 240 Говп Евню в Пасейку, Н. Дж. Початок турніру в суботу, 20-го березня о год. 10-ій ранку.

Сімковий футбольний турнір, в якому беруть участь дружини УСК-у Ню Йорк та „Чорноморської Січі" з Нюарку, закінчиться розграми другого вечора змагань в суботу 20-го березня в залі Арморі в Елізабеті, Н. Дж. Зустрічі турніру почнуться о год. 7-ій вечером.

УСК Ню Йорк — Грецько-Ам. СК. Футбольні змагання за мистецтво Ліґи Східньої Конференції відбудуться в неділю, 21-го березня, о год. 2.30 по полудні на грищі Українського Спортового Майдану при 124-ій вулиці і 31-ій евню в Коледж Пойнті, Н. Й.

„Чорноморська Січ" Нюарк, — Мінерва Пфельцер" Ню Йорк. Футбольні змагання за мистецтво Ліґи Східньої Конференції відбудуться в неділю, 21-го березня, о год. 2:30 по полудні на грищі Айронбавнд при вільсон евню в Нюарку.

ЛЕЩЕТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ ВІДКЛИКАНІ

Заплановані лещетарські змагання на 20-го і 21-го березня на з'їздах Вайтфейс Мавнтен у Вілмінґтоні, Н. Й. не відбудуться. Карпатський Лещетарський Клюб з Ню Йорку, організатор цих змагань, повідомив лещетарів і Клюби, що брак снігу спричинив відкликання зустрічі членів УСЦАК.

ПЛАСТУНКИ ТОРОНТА У ФІНАЛІ ЮНАЧОК КАНАДИ

Відбиванкова дружина Пластового Спортового Гуртка „Медведики" з Торонта, всупереч вдачі свого „патрона", не спить зимовим сном, але працює далі з „ведмежим" завзяттям. Після здобуття Чаші Союзівки в осінньому турнірі оселі УНСоюзу юначки цієї відбиванкованої дружини задемонстрували знова вислід своєї праці під проводом молодого надійного тренера Володимира Сточанського у грах за мистецтво Юначок Онтарійської Відбиванкованої Ліґи, які відбулися 13-го лютого в Торонті. Вони перемогли переконливо своїх суперниць з Етобіко вислідами: 15:1 і 15:6 та з Лондону,Онт. 15:13 і 15:4.

Опісля, 6-го березня ц. р., невідступні „фірмани" наших „Медведиків" пп. Єлиїв і Томків возили своїми автами молоду дружину до столиці Канади, Оттави, на мистецтва Східньої Канади. „Медведики" і там показали свою силу. Підбадьорені групою місцевих пластунів, яка і гостила їх у себе за пластовим звичаєм, пластунки з Торонта перемогли по черзі всіх своїх противників такими вислідами: 15:10 і 15:7; 16:5 і 15:2, та 15:10 і 15:9. Вкінці „Медведики" здобули теж перемогу у фіналі з рахунком 15:12 і 15:8, якою закваліфікувалися до фінальних змагань за мистецтво цілої Канади, які відбудуться 27-го березня в далекому Ванкувері.

Треба сподіватися, що українська громада Торонта оцінить належно спортові успіхи молодих пластунок і їхній поважний вклад у розбудову спортового життя нашої молоді та постарається скапіталізувати їх на внутрішньому виховному фронті боротьби за наш духовий і фізичний розвиток, як теж на зовнішньому фронті. Перед громадою Торонта справа забезпечення наших молодих репрезентанток фондами, потрібними на подорож до Ванкуверу — на підбій спортової Канади. Треба вірити, що до цього поставляться наші громадяни із зрозумінням ваги справи. А ці, які бачили наших юначок у змагу на відбиванковій площі в Оттаві, не сумніваються в тому, що „Медведики" зуміють гідно репрезентувати нас також на цих всеканадійських мистецтвах відбиванки у Ванкувері. Нашим юним українським спортовкам — „Медведикам" бажаємо щасливої дороги і дальших успіхів.

Симпатик

СССР ВТРЕТЄ ЧЕМПІОНОМ ГАКІВКИ У СВІТІ

У цьогорічних мистецтвах гаківки аматорських репрезентацій 16 різних країн збірна СССР здобула вже третій раз підряд чемпіонат, перемагаючи представників таких потуг у гаківці, як Швеція, Чехо - Словаччина, Канада і ЗДА. Першість світу вирішувалася в „А" групі цих міжнародних змагань, які відбулися в першій половині березня в промисловому місті Фінляндії Тампере. В грах цієї групи совєтські „аматори" розправилися не лише з легковірними канадійцями і американцями, які вперто висилають на ці мистецтва своїх другорядних гаківкарів - аматорів, але і перемогли в передостанньому дні турніру таких як вони „аматорів" з Чехо-Словаччини вислідом 3:1. В кінцевому показнику „А" групи учасники знайшли місця в такому порядку: СССР, Чехо-Словаччина, Швеція, Канада, ЗДА, Фінляндія і Норвегія. В „Б" групі серед восьми репрезентацій вибилась на перше місце Польща і завдяки тому вона гратиме в наступних мистецтвах світу (в 1966 році в Югославії) вже в „А" групі.

ЗАКІНЧИВСЯ ШІСТКОВИЙ ТУРНІР В НЮ ЙОРКУ

В п'ятницю, 12-го березня, докінчено змагання шісткового футбольного турніру, в якому брала участь дружина УСК-у Ню Йорк. Перше місце серед десяти учасників здобула без одної програної дружина Грецько - Амер. СК, а дальші місця зайняли: Н. Й. Гота, Мінерва Пф. Дойчунгарн, Джуліяна, Гунґарія, БВ Готче, УСК Ню Йорк, Блю Стар і НСК Бруклин. Шістка УСК здобула в цьому останньому вечері турніру перемогу 1:0 воковером, коли не з'явилися на зустріч змагуни Гунґарії, та програли останні свої змагання 0:4 із сильною шісткою Готи.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 20-го БЕРЕЗНЯ 1965 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ — 14 Відд. в Січовім домі. Прохається членів приносити вкладки на збори. — В. Роговський, предс., М. П. Отрок, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори 372-го Відд. в год. 7-ій веч. в Іґіл Гол, 210 Чорч вул. Фін. секр. пів години скоріше буде приймати вкладки. По зборах відбудеться „Карт Парі". Проситься членство прибути. Дохід на народні цілі. — П. Шило, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Т-ва ім. гетьм. І. Мазепи — 183 Відд. в год. 6-ій веч. в залі УНДому при вул. Мартин. Проситься членство прибути. — Д. Кошильовський, гол., П. Залуга, секр.

НЕДІЛЯ, 21-го БЕРЕЗНЯ 1965 р.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. о. Николая — 175-ий Відд. в год. 1-ій по пол. в залі УНДому при вул. Мартін. Проситься членство прибути та заплатити вкладки. Ще раз подається адресу секретаря: Богдан Питель, 6618 Мішиґен Евеню, Дітройт, Міш. — Б. Питель, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва Подільська Січ — 8-ий Відд. в год. 2-ій по пол. в залі церкви св. Михаїла. Проситься вирівняти свої вкладки. — В. Козіцький, предс., П. Гарасимів, кас., В. Мандзій, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. Збори 370 Відд. в год. 11:45 рано в церковній залі укр. кат. церкви св. Арх. Михаїла в кімн. ч. 1. Члени повинні вирівняти свої залеглі вкладки. — В. Гіна, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори С-ва Пресв. Марії — 112 Відд. після Сл. Божої в 10-ій год. і 12-ій. К. Лукас, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — 42-ий Відд. в год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Hope Ave. Є багато справ до полагодження. Білети на бенкет можна дістати на зборах або в членів Управи. — В. Марущак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори членів 83-го Відд. від год. 12-1:30 по пол. в Укр. Гор. Клюбі при 847 Н. Френклин вул. Під час Річних Зборів вибрано слідуючу управу на 1965 р. Р. Карбівник, гол., М. Карбівник, заст. гол., Ст. Гавриш, секр., Т. Волянюк, заст. секр., М. Кузьма, кас., С. Чорномаз, гол. Контр. Ко., А. Вишиваний і І. Паращак, члени. Вибрано Комітет для влаштування 50-літнього Ювілею Т-ва до якого входить ціла Управа та слідуючі особи: Й. Назаревич, П. Телстник, А. Телстник, І. Васюрко, І. Кусин і Марія Клапко. — Р. Карбівник, предс., С. Гавриш, секр.

ШИКАГО, Ілл. Місячні збори Т-ва Рождества Преч. Діви — 259 Відд. в год. 1-ій по пол. при 1915 West 51st Street — П. Трусяк, секр.

БОФФАЛО, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая — 127-ий Відд. в год. 11:30 ранку в церковній залі при Фільморе і Онейда вул. Проситься вплачувати свої вкладки до 25-го кожного місяця. Збирання вкладок відбувається кожної неділі в вище згаданому часі і місці. — І. Вула, предс., М. Гаравус, фін. секр., П. Гаравус, кас.

ІРВІНҐТОН, Н. Дж. Побір членських вкладок 459-го Відділу в годині 2:30 по полудні в Січовій залі. На Загальних Зборах, 13 лютого вибрано Управу на 1965 р. в слідуючому складі: А. Гедз, гол., Анастазія Вордун, секр., В. Лобур, кас. Проситься вплачувати вкладки тільки до вище згаданих урядників. — В. Гезда, гол., А. Лобур, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 342 Відд. в год. 1:30 по пол. в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія. На Річних Зборах, 21 лютого обрано Управу на 1965 рік в такому складі: Г. Волянський, предс., Я. Бартко, заст. предс., П. Кавенський, касир, К. Миньо, заст. кас., о. П. Мелех, секр., Т. Споловіч, заст. секр., П. Білінський, гол. Контр. Ком., інж. В. Янів та О. Смолинець, члени, Н. Гамадик, господар, І. Сокальський, хор., інж. В. Янів, організатор. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 5404. В очікуванні смерти ...

— Боб, я соромлюся за вас, — докоряв д-р Бейтс. — Цей лік може зруйнувати цивілізацію ... а ви ж думаєте тільки про користі!

Кук здвигнув раменами. — Яка ж різниця? Ми ж всі сяк чи так маємо згинути ...

— А я думаю, що наш час надійшов, — похмуро перервав Тарзан. — Я чую, що бубни оголошують жертводавання!